

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Ishaja kot priloga „SLOVENCU“ sveder vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, iside „DOMOLJUB“ dan pozrej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravištvu „DOMOLJUBA“ Vodnikovcove ulice št. 2. — Namaniča se voprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 4.

V Ljubljani, 15. februarija 1894.

Letnik VII.

Mohorjeva družba.

Zopet se je približal mesec februarij, v katerem se mora navadno že končati vpisovanje v »Družbo svetega Mohorja.« »Domoljub« si šteje tudi letos, kakor druga leta, v svojo sveto dolžnost, da svoje mnogoštevilne čitatelje povabi, da vsi stari Mohorjani ostanejo družbi zvesti, da se pa tudi vsak, kdor še ni vpisan v to prekoristno bratovščino, ako le mogoče, letos vpiše. — Lansko leto je namreč družba za nekaj stotin udov nazadovala. Dragi Slovenci! Letos nikakor ne sme tako biti! To bi bilo znamenje, da zapuščamo svojo prvo verskonarodno družbo, v tem bi pač očitno pokazali, da je nismo več vredni.

Knjige, katere nam je družbino vodstvo za letošnje leto odločilo, so naslednje:

1. »Velike zgodbe sv. pisma.« Slovencem priredil in razložil dr. Frančišek Lampe. Ta knjiga se imenuje »Velike zgodbe sv. pisma«, ker bodo zgodbe obširno posnete po sv. pismu in bodo po domače in tudi znanstveno razložene. Celo delo bode izšlo v dveh debelih zvezkih. Prvi zvezek, obsegajoč stari testament, bomo dobili letos v roke. Tiskane bodo na lepem papirju in imele prav veliko večjih in manjših slik.

2. »Krščansko devišstvo.« Nauki, izgledi in molitve za dekleta. Spisal Anton Martin Slomšek, bivši knez in škof lavantinski. Kakor je Mohorjeva družba preteklo leto slovenskim mladeničem podala »Življenja srečni pot«, tako bode letos slovenska dekleta razveselila s prelepo molitveno knjigo, katera bode vstrezala vsem potrebam. Knjiga se lahko naroči tudi vezana, ako se naročnini prida 60 kr. za zlato in 40 kr. za rudečo obrezo. — Upamo, da bo ravno ta knjiga privabila družbi letos največ novih udov.

3. »Slovenski živinorejec.« Pisatelj Fr. Dular namerava s to knjigo, živinorejo, katera je

dandanes temelj vsakega gospodarstva, med Slovenci zboljšati in njega dosedanje napake odstraniti.

4. Naše škodljive rastline v podobi in besedi. III. snopič. Opisal profesor M. Cilenšek. Dva snopiča, katera že imamo v rokah, nam spričujeta, da je to delo pred vsem potrebno gospodarstvu, koristno in zanimivo pa za vsakatega.

5. Slovenske večernice za pouk in kratek čas in

6. Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1895. Obe ti knjigi sta že dobro znani Slovencem in tudi občno priljubljeni. Letošnji bote obsegali posebno veliko različnega poučnega, kratkočasnega berila, povesti, pesmi, popisov itd.

To so tedaj knjige, katere ima pripravljene letos družbino vodstvo za svoje ude. Slovenci! Sezimo po njih! Blažile bodo naša srca, razveseljevale nas bodo, in če homo nauke, katere nam bodo dajale, v djanju spolnovali, povzdignile bodo tudi naše blagostanje.

Ne pozabi naj pa tudi nihče, da je »Mohorjeva družba« ob enem cerkvena bratovščina, katera svojim udom deli veliko dušnih dobrot. Njeni udje so deležni vsako leto veliko sv. maš, katere opravljajo udje-duhovniki za-nje, udeležujejo se bratovske molitve, popolnih in nepopolnih odpustkov.

Zato družbini poverjeniki, oč. gg. dušni pastirji, zopet krepko na delo! — Vi pa, verni Slovenci, poslušajte njihov glas, kateri vas v tem mesecu vabi v Mohorjevo družbo: — Ako vsi storimo svojo dolžnost, dobili bomo za par mesecev iz Celovca veselo sporočilo: Mohorjeva družba je zopet lepo napredovala.

In v to pomozi Bog!

Nove deželne doklade.

Finančni odsek deželnega zbora kranjskega je sklenil predlagati v deželnem zboru, naj se deželne doklade zvišajo za 4 odstotke od sedanjih 38 na 42 odstotkov, s čemur bi se povišali deželni dohodki na okroglih 60 000 gld. Najbrže da se letos to še ne bo zgodilo.

Izjaviti moramo vendar, da nas je iznenadila ta žalostna novica. Sklepajoč po obilnih podporah, katere je deželni zbor delil v zadnjih zasedanjih za razne več ali manj potrebne reči, menili smo, da so dež. finance ugodne; kajti bili smo tega mnenja, da deželni zbor ne bo sipal toliko podpor, ako nima tudi denarja v te namene na razpolago.

Najhujše zadevajo deželo ogromni stroški za šolstvo, ker se zanje porabi od 42%, deželne doklade celih 22%, torej več nego polovico samo za šole. Dežela naša mora izkrevaveti, ako bodo stroški za šole tako naraščali, kakor zadnja leta; tako so nedavno povdarjali govorniki raznih strank to zadevo v deželnem zboru; nadejamo se, da ne bodo samo tako govorili, marveč da bodo iz tega izvajali tudi nujne posledice. Res, da deželni zastop nima končne in odločevalne besede, vendar je gotovo, da bi se na merodajnem mestu gotovo ozirali na pojasnila deželnega zbora, da dežela ne more zmagovati novih, vedno večjih naklad za šolstvo. Kaj nam bodo pomagale šole v vsaki vasi, ako pa bo ljudstvo tako obožalo, da vsled skrbij za vsakdanji kruh ne bo moglo toliko pozornosti obračati na šolski pouk? Zakaj bi se ne uvedel poldnevni pouk po šolah na deželi, ki je prikladen razmeram na kmetih ter bi se tem potem za šolstvo prihranilo mnogo stroškov? — V tem oziru je dolžnost deželnih zastopnikov, da kaj vkrenejo, ker jih k temu silijo žalostne gmotne razmere. Sploh bi bil že zadnji čas, da se preosnuje Vestenekov šolski zakon, ker pravice in dolžnosti morajo biti povsod primerno razdeljene.

Druga stvar, ki napravlja deželi velikih in nepotrebnih stroškov, je »deželno«¹ gledališče. Mi smo svojedobno, ko je pogorelo staro gledališče v Ljubljani, opo-

zarjali, naj se opusti misel na zidanje novega deželnega gledališča ter naj se gradi mestno gledališče, kakor so se tudi drugod preosnovala deželna gledališča v zasebna in mestna.

Zabavo, in drugega namena sedanje gledališče nima, naj si plača vsakdo sam. Zakaj bi torej revež na deželi plačeval za to, da se bodo Ljubljancem² lažje zabavali v gledališču?

In koliko stroškov se je z novim gledališčem naložilo deželi na vrat! Graje vredno je zlasti to, da so pri zgradbi tako visoko prekoračili proračun, da si z jasnimi računi niti na dan ne upajo.

Tretja stvar, katere deželi proužroča velike troške, je bolnišnica. Hudo zadete bodo deželne finance vzlasti z zgradbo deželne bolnišnice v Ljubljani, katere troški se že sedaj računajo na pol milijona goldinarjev. Gledé bolnišnice smo že opetovano poudarjali svoje stališče, da vzlasti pri tem ni umestno vse v Ljubljano, marveč, da se naj napravljajo bolnišnice na večjih krajih po deželi. To je treba poudarjati vzlasti z ozirom na bolnike, katerih prevažanje je težavno in nevarno.

Kako bi se bilo lahko postopalo v tem oziru ceno za davkoplačevalce in ugodno za bolnike, to nam sprčuje nova bolnišnica usmiljenih bratov v Novem Mestu.

Teh zadev ne bomo nadalje razmotrivali. Samo opozoriti smo hoteli naše zastopnike na usodni korak, katerega storé s povišanjem deželne doklade. Želimo le, da vsaj v tej gmotno tako važni zadevi slovenski poslanci postopajo složno v korist naše dežele. Od nemške stranke ne pričakujemo v tem oziru ničesar, kajti ta dobro vé, da je nemškemu liberalizmu v deželo zaprta pot, dokler živi naše ljudstvo v razmernem blagostanju; ako pa ljudstvo oboža, tedaj se bo širil tudi po naši deželi »tuji kapital«, kateremu je že obetal poslanec Luckmann važno prihodnost tudi pri nas; tedaj pa je naša katoliška slovenska stvar v skrajni nevarnosti.

Torej: ne novih davkov!

Kaj je novega po Slovenskem?

Kranjsko. Podružnici kmetijske družbe v Rovtahn je kmetijski minister dal 150 gld. podpore za napravo drevesnice. — V Selcih je šel delavec M. 1. februvarija iskat drv. Deblo velike bukve se zvali nanj in ga sterc tako, da je bil na mestu obležal mrtev, kjer so ga dobili še-le drugi dan. — Občina Podtabor ima sedaj pošto v Knežaku ne več v Zagorju. — V Ljubljani so imeli vojaki polka Belgijcev 6. febr. lepo slavnost. Praznovali so spomin bitke pri Oeverse, ki je bila ravno ta dan pred tridesetimi leti. Slavnost se je vršila v nunski cerkvi, kjer so imeli vojaki sv. mašo in pridigo; prelat dr. Jan. Kulavic je maševal in opravil molitve za padle vojake. — Za smlejski most čez Savo je minister zopet

dovolil iz državnega zaklada 1950 gld. — Nagle smrti je umrl 8. febr. g. Jos. Bukovnik, znani brivec pred frančiškani v Ljubljani. — Dne 1. febr. je nastal ogenj v Sodeveih, v črnomaljskem okraju. Pogorela so štiri poslopja, škode je blizu 8000 gld.; pogorelci so bili za-varovani le za 3700 gld. — 6. febr. je vlak sprevodniku J. Jakše-tu iz Ljubljane odtrgal obe nogi med postajama Sapjane-Jordane. Prepeljali so ga v Reko v bolnišnico, kjer je kmalu umrl. — Od sv. Gregorja se nam piše, da so prišli nedavno trije posestniki iz Amerike domov, ki se pa niso nič pohvalili z Ameriko, kakor je sedaj tam. Mnogi delavci so brez dela, kjer pa delajo, se jim pa slabo plačuje, ali pa delajo le nekatere dni v tednu

— Iz Borovnice, dné 6. februarija. Sredi meseca januarja došel je bil k nam znani strokovnjak A. Rebernak, kateri predstavlja »Kristusovo trpljenje«, povzeto natanko po pasijonskih igrah v »Oberammergau« na Bavarskem. Predstave so se vršile v prostorih gostilne na Pošti na občno zadovoljnost faranov. Predstave kazale so se trikrat zbranemu ljudstvu, katerega je bilo vselej toliko zbranega, da se je vse trlo. Predstave kazale so se v 14 živih podobah, kar pa je preobširno, da bi vse natanko opisal. Le toliko rečemo, da predstave so jako ginljive, in ravno sedaj v postnem času pripravne za resno premišljevanje Kristusovega trpljenja.

— »Domoljub« se je tu pri nas zelo priljubil med kmečkim ljudstvom; ni je skoraj kmečke hiše, kjer bi ne imeli naročenega »Domoljuba«. Tudi bi bilo želeli, da bi »Domoljub« izhajal vsaki četrtek, da bi imeli novega berila za vsaki teden. Opomba urednikova: Tudi urednik bi rad izdal »Domoljuba« vsaki teden, toda za tednik bi samo kolek veljal 52 kr., potem bi se moral list seveda podražiti, to pa mu ni lahko, ker je znano, da mnogi naročniki »Domoljubovi« nimajo denarja na preostajanje. — Iz Bohinja. Na prvo postno nedeljo imeli smo bohinjaki farani žalosten dan, in zakaj bi ga tudi ne imeli — vzeli so v hiši božji naš mnogozaslužni g. župnik Janez Mesar slovo od svojih ovčic. Žalostni dan, pravim, ker dolgo je bilo njihovo pastirovanje med nami, celih 34 let, in to v dobrih in slabih časih; zato je bila ločitev za vse tem bridkejša. — V svojem govoru omenjali so, da so ves čas svojega bivanja imeli vedno pred očmi dvojno nalogo med nami izvršiti: sezidati nam namreč zunanji tempelj — katerega so tudi po mnogem trudu s pomočjo svojih faranov dovršili, za kar so se za vse ta dan vsem posebno zahvalili. — Glavna in prva naloga njihovega dolgega pastirovanja med nami pa je bila postaviti nam v srca notranji tempelj sv. Duha. V vseh govorih napeljavali so nas vedno k bogoljubnemu življenju — trudili so se vcepiti v naša srca verske resnice, brez katerih ni mogoče, da bi človek Bogu dopadel. Toda priznati morajo, omenjali so nadalje, z vso žalostjo, da so z veliko večjo navdušenostjo in večjim upanjem prišli, kakor pa odhajajo, ne le zaradi telesnih močij, ampak pred vsem zaradi moralnega življenja svojih faranov. Le obžalovanja vredno je, da so njih poučevalne in opominjevalne besede tako malo sadu obrodile pri nekaterih (faranih). Pri zadnjih občinskih volitvah pokazalo se je, kako malo veljave imajo pri nas duhovni pastirji med svojimi ovčicami — koliko nasprotovanja, koliko nepotrebnega besedičenja — nasprotno pa se je videlo, kako majhna je pokorščina proti dušnim pastirjem. Srce me boli, omenjali so v svojem govoru, da vam moram take stvari omenjati pri slovesu, ali vendar v dolžnost si štejem, vas opominjati in vzpodbujati k večji pokorščini in udanosti do dušnih pastirjev, ker le po tem potu je mogoče, da se ohrani tudi med vami sv. vera, katere se dandanes po vseh krajih zasmehuje — to pa ravno zato, ker ne poslušajo svojih duhovnih pastirjev. — Z ginenim srcem smo pri slovesu poslušali te opomi-

njevalne in ljubezni polne besede. Mnogozasluznemu gospodu pa kličemo: Bog naj jim povrne ves njih trud in vse dušne in telesne dobrate, ki so nam jih v teku let izkazovali, in v njihovem novem delovanju naj jih Vsemogočni ohrani še mnogo let.

Od kranjskogoriške meje. Pravi slovenski narodnjak, potujoč po raznih občinah naše lepe Vipavske doline, bode z veseljem opazoval, da se katoliška zavest, polagoma sicer, ali vendar očitvidno širi; v nekaterih občinah ne najdeš več nijednega brezverskega časnika, in tudi taki, ki niso v verskih stvareh ne gorki ne mrzli, vedno bolj in bolj zginjujejo. Videti pa je na raznih poštah in v rokah občinskih slug lepo število naših poštenih versko-narodnih listov. Kje je vzrok tega preobrata na bolje? »Narod« bi rekel: To je delo »strastnih« duhovnikov; jaz pa rečem: Živeli taki pravi domoljubi! Le srčnost in upanje je, da čez ne dolgo bode oni oholi mož-mladenci v Gorici prenehal biti edini izdelovatelj in absolutni samodržec javnega mnenja na Goriškem. Da, res, tu mi pride na misel, kako se premnogokrat kuje javno mnenje ne samo v politiki, ampak tudi v gospodarskih stvareh in to po največ iz sebičnih osebnih dobičkov. Bil sem te dni v neki pošteni hiši v Gaberji, kjer se je govorilo o letošnji vinski kupčiji na Vipavskem; beseda dá besedo in zaključek tega pogovora bilo je prepričanje, da našim ljudem največ škodujejo oni domači vinski prekupčevalci, kateri se pri daljnih vinskih odjemalcih lažejo, da tod je le malo več vina in kar ga je, da je silno drago, itd. — Dragi rojaki po Kranjskem! Ako hočete imeti pošteno in ceno pijačo, nikar ne verujte takim nepoštenim vinskim prekupčevalcem, marveč obrnite se naravnost do vinskih pridelovalcev in prepričali se bode, da se dobi še mnogo poštene vinske kaplje, n. pr. v Gaberji (po 12½ do 13½ gld.), in da imamo tudi v sosednih občinah še zdaj več vina, nego smo ga druga leta vsega pridelali. Sicer se ga iz dolnje Vipave še vedno ter dan na dan ogromna množina izpeljava preko Gorice proti severu cesarstva in na Ogersko. Kdor torej želi poštenega pristnega pa cenega vina, naj piše ali pride sam ponj, in naj se nikar ne poslužuje posredovalcev. — Naj vam še naznanim veliko nesrečo, ki se je zgodila pretečeni teden: Neko vdovo iz Šmarnske občine, ki je šla obiskat svojo hčer na bližnji Planini, so tri pasje zverine napadle ter jo tako neusmiljeno razmesarile, da jo je bilo grozno gledati. Prav potrebna bi bila postava, v katerej bi bili prepovedani veliki, takomenovani volčji psi; le ako jih kdo za varuhe potrebuje, naj bi mu bili dovoljeni, pa s pogojem, da jih ima priklenjene — ali pa s torbo. Rad bi vam omenil še o marsičem drugem, kakor n. pr. o Braniški cesti, katere izpeljava je menda popolnoma zaspala. Dobrot, katere nam ponuja zakon gledé živinske soli, tudi tod ne marajo; ljudje se bojé sitnosti; torej videant consules v državnem zboru! Gledé katol. sklada si tukaj želimo, da bi se najprej začel rabiti za slov. katoliško gimnazijo in šele potem v druge namene; potem je upanje, da bodo tudi iz Primorja gostejši darovi dohajali.

Primerje in Goriško. Nemški profesorji v Gorici imajo slovenske dijake zelo trdo v nemščini, tako, da jih mora veliko zaradi nemščine šolo ponavljati. Slovenski poslanci so se v goriškem deželnem zboru zaradi tega pritožili in prosili vladu, naj v tem podučni profesorje, kako je ravnati z učenci. — Minister na Dunaju je gledé dveh laških ljudskih šol v Gorici prav dal dež. šolskemu svetu, a vendar šol letos ne zapró. Laških šol je vse polno, pa še nove ustanavljajo, Slovenci v Gorici pa nimajo nobene mestne slovenske šole. Ali je to pravica? — V Jagerščah je umrl vikar č. g. Franc Pipan. Bil je blag in priljubljen duhovnik. — Ljudska posojilnica v Cerknem je imela dohodkov 51 779 gl. 67 kr., troškov pa 51.337 gl. 26 kr.; vložili so v hranilnico 45.681 gl., izposodili 2684 gl. Dobička ima 101 gl. 89 kr. — Dne 12. februarja je v Gorici obhajal novo mašo g. Janez Dermastja, rojen Ljubljčan. — Dne 15. febr. odpeljal se je poseben romarski vlak iz Kormina v Rim. — V Gorici bodo zanaprej pobirali pasjega davka po 10 gl. od psa in psička.

S Štajerskega. Deželni zbor je dovolil za novo cesto iz Luč do Solčave 20.000 gl., ako plača Gornjegrajski okraj 5000 gl. Predlagalo se je v dež. zboru, a še ne sklenilo, naj se zviša znesek za lovske karte od 3 do 6 gl.; tako bi dežela imela na leto 23.000 gl. dohodkov. Na deželne stroške se napravi še jedna trtnica in vinogradi, kjer se bodo vzgajale ameriške trte Kmetijski družbi se dovoli 2000 gl. podpore, da se

vdeleži sadjarske razstave v Peterburgu. — Dež. odbor je prodal kopališče »Tobelbad« pri Gradcu in namerava bojda tudi Slatino prodati, ker neki »malo nese«. — Dne 1. sept. 1894. se odpre v Franc-Jožefovi vojašnici pri Mariboru nova, in sicer 13. kadetska šola. — Mil. knezoškof so darovali za novo šolo v svojem rojstnem kraju Tepanje pri Konjicah 150 gl. — V Podbrežju pri Mariboru se je studenec porušil in zasul dva delavca; celih 58 ur so kopali, predno so našli mrliča, enega dvanajst, drugega petnajst metrov globoko. — Pri sv. Roku ob Sotli, kjer lomi J. Plevčak kamen za bruse, se je odlomil 150 met. centov težki kamen, ki se je valil v dolino ter podrl neko bajto, ki je zasula delavca Ant. Mejavšek a. — Podružnica nemškega šulfereina za Celjsko okolico je prenehala. — Na srednjih šolah v Mariboru in Celju se je končalo prvo polletje dne 10. febr. C. kr. gimnazijo v Mariboru je obiskalo 262 slovenskih in 137 nemških, v Celju pa 238 slovenskih in 127 nemških dijakov. — Župnijo Marije Device na Kalobji je dobil č. g. R. Raktelj, kapelan v Čadramu; č. g. Franc Korošec, kapelan v Cirkovecih je poklican za učnega prefekta v dij. semenišče v Maribor, č. g. Fr. Lekše, kapelan na Črni gori, pride v Cirkovce, č. g. Fr. Šaloven, kapelan v Št. Vidu, pa v Šmarje. — Umrli sta čast. gg. Matija Koren, zlatomašnik in župnik v pokoju v Bučah, v 90. in Ferd. Kralj, bogoslovec 4. leta v Mariboru, v 26. letu svoje dobe. Naj počivata v miru!

Cerkev in šola.

Srebrni jubilej slovenskega škofa.

7. svečana bode preteklo ravno 25 let, ko je bil naš rojak mil. g. Ignacij Mrak posvečen za škofa v Marquette v Michiganu. Škofoval je devet let, potem je pa sv. Očeta prosil, da mu je izvolil naslednika in se je odpovedal prestolu. Tri leta pozneje je dobil naslov škofa antinoeškega. Izvolil si je zopet službo navadnega duhovnika in je prevzel občino sv. Pavla v Negannee, Marquette Co., Mich. Kmalu potem se je podal v občino St. Marie v Eagle Town v severnem Michiganu, kjer je pastiroval skoro samim Indijanom. Občina spada sedaj pod škofijo Grand Rapids. V Eagle Town je magr. Mrak goreče deloval za blagor sebi izročenih ovčic več let; od tega kraja je opravljal devet misijonov, ki so raztreseni po celem severnem Michiganu. Nato je bil poklican nazaj v Marquette v škofovsko obližje.

Mil. g. Ignacij Mrak je starosta slovensko-amerikanskih duhovnikov: sedaj je v 84. letu. Rojen je bil 16. oktobra 1810 v Poljanah na Kranjskem. Od ondot je prišlo v Ameriko že več za vero unetih mož, katerim

mora biti naša nova domovina v resnici hvaležna za njihovo blago delovanje med divjimi prvotniki. Omenimo le svetega indijanskega apostola Friderika Barago, prvega marquetteskega škofa, sedanjega vladika mil. g. J. Vertina, Franca Pirca, Jurija Godca in mnogo drugih, ki večidel še živé in so nam osebno znani. Tako je tudi Ignacij Mrak povzdignil slavo slovenskega imena v tujini. V duhovnika je bil posvečen v Ljubljani pod pokojnim škofom Ant. Alojzij Wolfom 13. avgusta 1837; l. 1845 se je preselil v Ameriko in je neprestano deloval v vinogradu Gospodovem zlasti med Indijani po Michiganu. Bil je tedaj vreden naslednik svojega slavnega rojaka Friderika Barage. 13. avgusta 1887 je praznoval škof Ign. Mark kot navaden indijanski misijonar prav na tistem svojo zlato mašo v Eagle Town. Sedaj je častitljiv starček-škof duhovni vodja in spovednik trančiskanskih redovnic v hospitalu St. Marie v Marquette. Bog dodeli zaslužnemu možu še mnogo let prijetnega in zadovoljnega življenja in srečno preselitev v kraj večne blaženosti, kjer zadobi palmo hrabro priborjene zmage! »Amer. Slovenec.«

Listek.

Tvoje srce pa bo meč presunil.

Dogodba iz življenja.

Edvard je bil sin jedinec uboge vdove, ki se je mučno živela s pletenjem sakov, vendar pa vzgojevala svojega sina v strahu božjem.

Še prav majhen je bil Edvard, ko je bil izgubil svojega očeta, ribiča. Peljali so se nekaj na odprto morje na ribji lov v lahkem čolničku. Pač je bilo tedaj nebo zakrito s temnimi oblaki, in Marjeta je svarila svojega moža, ker ji je bilo tako težko pri srcu, da si ni vedela, kakaj; tudi boječi tovariši niso hoteli v tem vremenu na morje; Bernard pa se je smelo norčeval iz svojih tovarišev, tolažil ženo in otroka ter ju blagoslovil — zadnjič v svojem življenju. Ze nekoliko ur pozneje so podili in prignali vzburjeni valovi prazen čoln na breg; mož pa, ki ga je vodil, počival je na dnu morja. Oni dan je bil tudi hud vihar v srcu uboge Marjete; obupana je klečala in vila roke, naj ji pošlje nebo moči v tej stiski.

Edvard jo je objemal in ihtel na glas, ker je videl jokajočo mater. Nedolžno dete se ni poznalo svoje nesreče, pri svojih treh letih še ni vedelo, kaj je izgubilo.

Ščasnoma se je pomirilo srce v mladi vdovi, tolažil jo je v življenju otrok. Ko se je igral na obrežju z drugimi otroki in je najdalje odmeval njegov veseli, čisti glas, gledala je tudi Marjeta kaj radostno izpred koče na svojega ljubčka. Saj je le zanj skrbela, le zanj delala, le zanj trpela ter si pritrgovala, da le njen srček ni ničesar pogrešal. Ako je obrnil živahni deček svoj okrogli, cvetoči obrazek proti svoji mamici, ali ko je uprl svoje žive, črne oči v njo, ali ako se je igrala njena roka z zlatimi kodreci otrokovimi, tedaj ji je bilo to toliko plačilo za njeno trpljenje in žrtvovanje, da bi ne bila menjala z nikomer na svetu.

Marjeta pa ni bila le blagosrčna, marveč tudi zelo pobožna mati, in je tudi učila svoje dete že v zgodnji mladosti Boga spoznavati in ljubiti. Presveto Devico je posebno častila, velikokrat kazala malemu Edvardu na njeno podobo in ga učila, da Marija ni le Jezusova mati, temveč mati vsega krščanstva, pomočnica v vseh potrebah, tolažnica žalostnih, pribežališče grešnikov. In ko jo je nekaj nedolžni deček vprašal: »Mamica, kaj pa je greh?« pritisnila ga je k srcu, iz očesa pa ji je kanila solza veselja nad čistim, nepokvarjenim ljubljencem.

Poseben vtis na njegovo mlado srce pa je napravila podoba žalostne Matere Božje, ko jo je prvič videl. Bledi, upali obraz, objokane oči, ona, na obličju tako globoko izražena bôl, je vzbudila v njem usmiljenje, ko pa je ugledal še meč v srcu nebeske Matere, ni mogel prenašati. Glasno je zajokal, stopil k materi, potožil ji svojo boleost in vprašal, kaj pomeni oni grdi meč. In zopet je imela mati priliko poučiti svojega Edvarda, kako grd je greh, ki ni pribil le ljubega Jezusa na križ, temveč zasadi tudi njegovi sveti Materi v srce dvorezni meč.

»Misli, drago dete«, govorila mu je, »in ne pozabi nikdar: bolečino svoje Matere v nebesih lajšaš in zmanjšuješ, ako jo srčno ljubiš in pobožno živiš; z vsakim novim grehom pa ji zasadiš iz nova meč v srce in ji delaš neizrečene bolečine. Obljubi mi, da bodeš vedno tako mislil ter ostaneš vedno poštenjak!« Ganjen je obljubil Edvard, saj je ljubil Božjo Mater in ni mogel umeti, kako jo more kdo žaliti; v veselje ji biti, tolažiti jo, to je hotel, a grešiti in jo raniti v srce, ne, tako grozovit bi ne mogel biti.

Ko je deček raste in tu in tam storil kaj napačnega, bilo mu je silno žal, in ko mu je mati že odpustila, vpraševal je še vedno: »Ali se je res zasadi meč globočje v srce Materi Božji? Ali ji res dela moj greh večje bolečine?« Ako je pritrdila mati, da je žalil nebesko Kraljico, pokleknil je pred podobo žalostne Matere Božje in jo mlo prosil odpusčenja.

* * *

Pretekla so nekatera leta. Ribičeva koča je bila zapuščena: le zelo stara babica je še prebivala v njej. Marjeta se je bila že preselila v popolnoma drug kraj; tam med cvetkami in križi, prav blizu vaške cerkvice, je počivala v ozki, temni celici, iz katere se nikdo ne povrne, dokler ga ne pokliče angeljski glas ob poslednji sodbi. Pred svojo smrtjo je bila še enkrat položila svojemu sinu na srce vse one nauke, po katerih je sama pobožno živela in vzgajala svojega jedinca. Posebno ga je opominjala, naj ljubi in časti v Mariji svojo mater. »Žalostna Mati«, dejala je, »bila je moja tolažnica in zaslomba, ko ti je umrl oče in sem stala s teboj revna in zapuščena sama na širokem svetu; izroči se ji tudi ti, in Ona bode tvoja mati, ko mene več ne bode; varovala te bode, da se srečna zopet snideva v boljši domovini.« Otrplo roko je položila na Edvardovo glavo in ga blagoslovila, klečečega ob postelji. Ponehalo je materino dihanje, zatisnilo se oko, Marjeta pa se je zopet združila s svojim možem. — Zapuščeni sin je prodal, kar je podedoval ter šel v daljni, tuji svet iskati reče.

Mnogo let je bilo v tem preteklo. Vzbunjena je bila vsa Italija, povsod je vrelo. Sovražniki miru in reda so v srcih mladine vžgali ognjeno hrepenenje po prostosti, klici po svobodi in neodvisnosti so orili od kraja do kraja. Sveti oče se niso mogli ganiti, bili so jetnik v lastni hiši, oblegali so jih izdajice.

Vnela se je vojska. Stari Garibaldi se je bojeval, da bi oprostil Italijo »cerkvenega jarma«. Stal je na čelu onim četam, ki so se v krivico zapeljane navdušeno drville za njim. Savojski kralj je čakal, kako se konča boj, ki bode le njemu v korist. Sinovi najplemenitejših rodbin v Rimu in drugi Italijani pa so služili pod papeževim praporom ter radovoljno zastavili kri in življenje za sveto stvar.

Žal! Edvard ni bil na strani pravice; zašel je bil med slabe prijatelje, ki so ga pridobili za Garibaldija in njegove namene. Živahni mladenič je oblekel suknjo

Garibaldijevih prostovoljcev, s to pa kmalu slekel ono otroško nedolžnost. Pač se je v začetku še ustavljala vest marsičemu, kar je videl in slisal, pač ga je nekaterikrat obšla rudečica, ko je čul brezbožne govore svojih tovarišev, sčasoma pa se je privadil Edvard temu, kar je gledal in poslušal dan za dnem. Polagoma je obledele podoba drage matere, ki mu je včasih po divjem popivanju ali krvavem boju po noči stopila pred oči, da bi ga opomnila poslednjih besed na smrtni postelji; pogrezal se je vedno bolj v greh, nevero in zlodejstva.

Nekega dne je prišel Edvard z nekimi tovariši k majhni kapelici, ki je gledala z majhne višine prijazno po okolici. Garibaldinci so stopili v cerkvico, in ko so videli, da je prazna, napolnili jim je veselje dušo, ker so upali, da precej priplenijo. Jediní oltar v kapelici je krasil kip žalostne Matere Božje; srebrna svetilnica je visela od stropa in v rdečem siju razsvetljevala blede obraz na kipu; še bolj upadel, še bolj bled in trpeč je bil videti v tej svetlobi. Neka čudovita boleost je bila vlita v to podobo, umetnik, ki je izdelal kip, razumel in čutil je, kaj pomenjajo besede: »Tvojo lastno dušo bo meč presunil.« V utripajoči lučici je bilo videti, kakor da trepečejo blede ustna, kakor da poveša žalostna Mati zajokano oko, da ne vidi skrunjenja na svetem mestu. Nehoté je obsla Edvarda groza.

Vstajal je spomin iz otroških let v njegovem srcu in domislil se je, kako sočutno je gledal prvič podobo žalostne Matere Božje, ko so mu mamica tedaj rekli, da poveča vsak novi greh njeno bolečino ter ji zasadi ostri meč še globočje v srce. To je mislil za trenutek, a sramoval se je, zatrl je že v naslednjem trenutku vsa blaga čutila.

»Na delo, tovariši!«, klical je nekdo iz tolpe. »Porabimo lepo priliko, da nas kdo ne preseneti! Kako pripravno je za nas, da je kapela na tako samotnem kraju in ni nobenega klečeplazca! Poberimo vse, kar je zlatega in kaj vrednega!«

Drzni roparji pa so kmalu spoznali v svojo jezo, da niso svečniki, niti druge oltarne priprave iz zlahtne kovine in da je sploh kaj malo resničnih dragocenosti.

»Slabo smo naleteli, tu ne bomo mnogo priplenili!«, godrnjal je nekdo.

»Podoba ima na prstu dragocen prstan!«, pripomni zopet drug.

»Doli z njim!« kriči tretji in z jednim mahljajem je bila odbita roka; prstan se je potrkjal po tleh. Nekdo ga pograbi, pokliče nato Edvarda in mu ukaže, naj stopi na oltar ter sname s kipa krono, ki se mu tudi ni zdela popolnoma brez vrednosti.

»Saj ti je prstan zadosti!« miril ga je mladenič.

»Ti si pa vesten Edvard!« smesil ga je nesramni ropar. »Mi vzamemo, kjer in kar dobimo, to je naše geslo.«

»Čuj, Karlo!«, povzel je nekdo besedo, »predlagam, da vzamemo kipu vse, kar je količkaj vrednega. Ti, Edvard, si najročnejši med nami, ti pobereš s kipa ves lišp. Potem bomo žrebali, in vsakdo dobi delež, katerega odloči žreb.«

Edvard se je hotel s početka odločno ustavljati, se je tlela plemenitost v duši. Ko so ga pa jeli zbadati in zasmehovati, da je strahopezljivec, da veruje v bajke, zaskrtal je besen z zobmi, bil z jednim skokom na oltarju in oropal sveto podobo vsega, kar ji je dala v dar in kras hvaležnost in sveto spoštovanje.

Votlo je odmeval smeh drznih vojakov med golim cerkvenim zidovjem, ko so si pričeli deliti rop. Groza bi te obhajala, da si čul trkljanje kocke po kamenitem tlaku. Odločevala je o prstanu in kroni, o srebrnem srcu na svilnatem traku in o meču z dragocenim držajem, in čudno — meč je zadel Edvard.

Karlo se je radostno smehljaj, bil je zadovoljen, saj mu je pripadla krona, v tem, ko sta se morala ostala dva zadovoljiti z manj vrednima dobitkoma. Ko pa je podal svojemu mlademu tovarišu meč in zraven rekel: »Glej, tale meč je presunil njeno srce!« tedaj Edvard ni videl onega satanskega nasmeha, v kateri je skremžil divji Karlo svoj obraz pri teh bogokletnih besedah, ne, marveč opotekel se je bled in tresoč se na vsem telesu ter stegnil obe roki pred-se, kakor bi se branil prijeti nekaj strašnega, v ušesih pa so odmevale kakor glas ob sodbi besede: »Ta meč je presunil njeno srce.« Podoba njegove umirajoče matere mu je stala preteč pred očmi; zdelo se mu je, da gleda Mati Božja z neizrekljivo žalostjo z oltarja nanj, vsi spomini preteklih dnij so mu stopili pred oči, »priežališče grešnikov«, kateri je bila izročila pobožna mati svojega sina, ganilo je njegovo srce, in glasno jokajoč je planil mimo svojih strmečih tovarišev iz cerkve ven na prosto...

* * *

Ljubezen je zmagala, blagoslov umirajoče matere in njena priprošnja pri Bogu sta obrodila svete sadove. Brezbožni Garibaldinec, smeli prostovoljec, drzni ropar je klečal potr in skesan pred redovnikom, čegar obleko je celó doslej sovražil, ki pa mu je dal upanje na božje usmiljenje in odpusčenje grehov. — Kmalu je postal sam sin sv. Frančiška ter se odlikoval med vsemi brati v samostanu po svoji ostri pokori in veliki gorečnosti za rešenje duš. Posebno srčno in navdušeno pa je govoril vedno o žalostni Materi Božji, kateri je presunil srce meč, in njeni čudoviti ljubezni do svojih otrok.

Podobe iz življenja.

(Dalje.)

7. Pustni torek in pepelnična sredo.

Predpustni torek! Povsod vse šumi in se veseli. Iz raznih gostilnic čuje se petje in godba, vmes pa prasketanje plesalcev. Zdi se, kakor da bi bil ves svet obnorel. Mnogi veseljaki so zakrili svoj pravi obraz s predpustnimi šemami; morajo že vedeti, zakaj se skrivajo pred svetom. V gostilni »pri divjem lovcu« je sijajen bal. Celó popoldne in pozno vnoč že plešejo in rajajo v gostilni. Ubogi ljudje! Kako so poté, kako hropejo, koliko strpé! Davno je že odbila ura polnoč. Zvon iz cerkvenih lin napovedujoč svetu post, je že obmolknil, a v gostilni pri divjem lovcu je bil šum

vedno silnejši, postala je ta gostilna »pri divjih lovecih«, ki so se vdajali najgršim plesom večinoma že vpijanjeni s pijačami in utrujeni vsled norenja. Jeden med njimi je popolno obnemogel; noge ga niso več držale in zgrudil se je na bližnji stol.

»Oho«, vpijejo drugi; naš pustni kralj omaguje, oho, to ne gre!« — In precej pripravijo podolgasto mizo sredi plesalne dvorane ter pijanega »pustnega kralja« nanjo položé, sami pa prično skakati in plesati okoli mize. Petelin se je že naveličal peti zjutraj, a naši pepelnici plesalci še niso naveličani predpustnih norčij. — Proti jutru že se nekdo oglasi, rekoč: »Dovolj časti smo že skazali našemu »pustnemu kralju«, ker smo okrog njega plesali, a od časti same še nikdo ni bil sit. Prinesite kralju na mizi ležečemu pijače, to bode zanj najlepša — čast!«

Hitro prinese eden tovarišev posodo z žganjem napolnjeno, ter jo ponuja tovarišu ležečemu na mizi.

»Predpustni kralj naš, pij na zdravje predpustnih norcev, tvojih podložnih, ki te pozdravljajo s kozarci v rokah!« A pustni kralj se ne gane. Tedaj ga nekdo prime za brado, a ta se nič ne zmeni. Nato ga drugi zgrabi za roko, a roka bila je mrzla.

»Jurko je mrtev«, zakriči. Bežimo, bežimo od tod! Mi plešemo okoli smrti!« — In bežali so plesalci ter plesalke in kmalu je bil »pustni kralj« sam v gostilni — mrtev!

Žalostna pepelnica! V cerkvi je pepel le spominjal vernike na smrt, v plesalnici pa je vladala prava smrt, grozna smrt!

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Kako oskrbeti doto otrokom? V zadnjem Domoljubu povedal sem ti dragi bralec le, kako ugodno »Vzaj. podp. društvo« daje denarje na posodo.

Toda možje, ki so to društvo ustanovili, imeli so še drug namen. Pred očmi bil jim je naš kmetovalec pod velikimi bremenami — dolgovi zdihujoč. Vsa reva našega kmetkega stanu popisana je v bukvah — zemljišnih. Odpreti le treba je te bukve in vanje pogledati. Vas za vasjo, dom za domom že skoraj obložen je z dolgovi. Odkod izvirajo ti madeži? Kaj je zaneslo v naše kmetije to kugo? — Trdim, da izmed sto slučajev se je osemdesetkrat dolg upisal zavoljo samih dot. Te nesrečne dote so pravi rak, ki razjedajo naše slovenske kmetije in jih žugajo ukončati. Dokazal bi to lahko s primerom a navesti hočem resničen dogodek. Poznal sem gospodarja, bil je oče peterih otrok. Hiša je trdna so rekli, zato bodo hčere in sinovi odraščali z velikimi dotami. Prvemu sinu ponudi se ženitev od doma in izplačajo mu zlahka 500 gld. dote. Za drugega šlo je že teže. Odprodali so od živine in kos zemlje, da so ga odpravili s 400 gld. — Kmalu so jeli popraševati tudi po hčeri iz hiše dobro premožne. Toda ne le hčer hočejo, radi bi tudi denar. Toda gotovine je zmanjkalo, a častihlepnost ni mirovati in ne misliti dala. Če tudi denarja ni, dekleta morajo spraviti k premožnim ljudem. Šli so k notarju in s pismom zastavili rodno zemljišče, da bo dota gotova. Na drug papir napisali so 500 gld. dote da se izplača v dveh letih in ženitev se je sklenila. Sin pa, ki je na domu ostal, zavezal se je izplačati in hkrati še drugi sestri odraščati 500 gld. In stariši so si tudi izgovorili svoj vžitek. — Zdaj pa mladi gospodar delaj, jemlji na posodo ali poprodaj. — Glejte predragi bralci, to je rak, ki pogubno razjeda naše lepe domove. Zato je pač skrajni čas že, komur je še mar blaginja našega ljudstva, da deluje takemu ravnanju nasproti. Poudarjati moramo zlasti našim poslancem, da odkrijejo te rane in silijo na postavu, ki bo zabranjevala nadaljno

uničevanje naših gospodarjev. V današnjih okoliščinah so dote po 200 gld. že prevelike, zlasti pri nas v Bistriškem okraju.

Jeden pripomoček vem jaz, ki bo utegnil marsikatero domačijo rešiti gotovega propada. Imeli so ga najbrž ustanovniki »Vzaj. pod. društva« v mislih. Ta pomoček je varčnost in umno gospodarstvo z denarjem. Mlad gospodar, katerega je Bog obdaroval z mnogimi otroci, dobro ve, da bo treba enkrat šteti vsakemu delež. Oče ne drži križema rok do zadnjega trenutka, ko boš odslavljal hčere in sinove od hiše. Skrbi zato, ko so ti otroci še majhni. Varčuj, zbiraj, hrani skupljene krajcarje. Desetico devaj k desetici. Ko jih imaš pet in deset, pošlji jih v blagajno »Vzajemnemu podpornemu društvu«. Vsakih 14 dni hodi naj goldinar društvu v Ljubljano. Društvo vzelo ti bo skrb in odštelo tvojemu sinku čez 7 1/2 leta zlahka prihranjenih gotovih 200 gld. in več dote na roko. Se ve se bode treba krčme marsikedar ogniti.

Marljive gospodinje skrbite prav tako za hčerke. Lepe kravice redite v hlevu in veselje imate nad njimi. Prav one vam hočejo pomagati do dote vašim hčerkam. Le par rogatih mlekaric, dela vam masla do 2 gld. na teden. Polovico tega denarja morda tirjajo hišne potrebe, a 1 gld. spravite. Naslednji teden bo zopet šel 1 gld. v domačo porabo, a 1 gld. k prihranjenemu goldinarju. V 14 dneh imate v omari spravljena 2 gld. in v enem mesecu 4 gld. Ker je pa skušnjava velika, da se ne potrošita tudi 2 gld. ne, pošljite ju hitro v Ljubljano, za pot potrebujete samo 2 kr. — Tako se vadite v varčnosti, ki je prelepa čednost in redka skozi 7 1/2 leta. Društvo vam pa bode med tem časom ko vam bodo hčerke vrlo doraščale, skrbelo mesto vas za njihovo prihodnost. Nekega dne došlo vam bo več ko 400 gld. zavutih v hišo. A 400 gld. gotovih in hkrati v balo ne more vsak dati. In med pametnimi ljudmi je 400 gld. odšteti več vredno nego 800 gld. na papirji. — Kajpada

morajo matere v tem času hčeram odreči marsikako novo šego in nepotrebo. A varčnost je ravno čednost. Ta pa zahteva nekaj truda in zatajevanja. Saj se še tudi v današnjih razmerah marsikaj skupi in zasluži, da bi le ne poznavali tolikih nepotreb! Zato pa sveti varčnost tem lepše kot čednost, čim manj je je najti v družinah. Upam, da resnico govorim. Sicer bodi si kakorkoli. To pa zavedno trdim, da nepreskrbljene dote rušijo domove hujše nego nesreče. In resnica je tudi, da se raje delajo dolgovi nego plačujejo. »Vzaj. podporno društvo v Ljubljani pa hočejo vzbujati varčnost. Resnično preblag namen, ki je vreden vse podpore. Ta sicer še mladi a vrli zavod rešil bode mnogo slovenskih domov preteče pogube, poprimite se društva, kot svoje rešitve. — f —

Kmet o lovskem zakonu. Skoro še ni popolnoma zletel kmet iz težkega jarma tlačanstva, že se mu pripravlja druga butara, morda nič boljše od prve. Pusti se mu sicer delati na svojem zemljišču, ali kadar se kaže že kaj pridelkov, do teh pa ima ubogo malo pravic. Sme jih sicer nesti domu in če tudi so še nedozoreli; sme jih tudi ograditi — seveda ker ima sredstev, časa in denarja na izobilju; sme celó po noči kuriti okoli njih in enako divjakom spati pod milim nebom; samo požrešne in nadležne divjačine dotakniti se ne sme! To je lastnina najemnikova, veliko več vredna, nego kmet in vsi pridelki njegovi!

Evo dokazov! Pes in mačka sta gotovo koristni in potrebni živali pri hiši. Mlad pes stane na kmetih najmanj 1 gld., kadar pa se izučí pastirstva in je dober varuh hiše, vreden je do 10 gld. in še več. Enako se ne more shajati brez mačka, ker je bolj zanesljiva pokončevalka mišij, nego vsi lekarniški strupi in druge novotarije. Neki kmet, lovec, je iz sovraštva ustrelil sosedovo mačko, ravno ko je čakala miši na njivi; sosedu, ne bodi lena, ga toži in moral je s petakom plačati mačko. Tako je bilo nekdanj, je sedaj in naš kmet ima vero, da bode tudi v prihodnje, vsaj pravica se ne spreminja po ljudeh na svetu. Toda stoj, kmet! Sedaj bode smel lovec tvojega psa in mačko — čuda, da še ne kaj več — ustreliti brez usmiljenja, ako prestopita mejo 120 metrov od hiše ali črede. Treba bode poučiti psa, kako daleč sme teči, pa — kaj sem se domislil! Tudi lovec naj zapove svojim psom, ne hoditi preko mej njegovega lova, kar radi storijo podčč divjačino in vendar jih ne sme z lepa tuji lovec postreljati. To kaže, da se psu vendar ne dá tako natanko ukazovati. In mačka, je li kaj vredna, če leži vedno za pečo, miši in druga golazen pa svobodno gospodari po polju, vrtu in travnikih? Če pa se mačka pobriga sama preživeti po letu sebe in mladiče ter v ta namen gre na polje, je ondi v nevarnosti pred lovcem. No, tudi s tem smo zadovoljni, toda le samo tedaj, kadar se nam zagotovi, da bodo nam lovci in njih prijatelji preskrbeli na svoje troške drugih varuhov za hiše, pomočnikov na paši in spremljevalcev na potu, namesto psa; pa tudi drugih pokončevalcev mišij namesto mačke. Drugače pa se ne damo pobotati in upamo, da še nismo porabili zadnjega klina!

Vendar to še ni vse! Najbolj bridko moramo se pritožiti nad enostranostjo tega zakona, oziroma preziranjem kmeta. Poglejmo zgoraj, ako lovec ustrelil dobrega psa, kmet po dolgem potu ne bo nič iztožil, ako pa ta se drzne streliti celó po ničrednej in škodljivej divjačini, n. pr. šoji, že je kot divjačine tat obsojen najmanj na 5 gld. kazni. Nič ni treba preiskovanja, kolika in kakšna je škoda na divjačini, nikoli ni kdo oproščen iz vzroka, da ni storil škode itd., če je le s puško v rokah odganjal gotove sovražnike svoje, že je kot tat obsojen. Zategadel pa se je med ljudstvom rodilo nezaupanje do višjih, ker ne vrnje več njih pravicoljubnosti in nepristranosti, kajti kakor se je že dostikrat očitalo in zatrjevalo, lovski zakon naravnost nasprotuje onemu o poškodovanju tuje lastnine!

Takšna pristranost vlada tudi takrat, kadar se hoče kmet zaradi po divjačini storjene škode pritožiti. Koliko ovir kmetu, toliko izgovorov lovcu! Navadno ima tudi poslednji na tem potu dosti prijateljev, ki ga opravičujejo na vse načine, kmet ostane pa na cedilu — sam! Tako je pred nekaj leti izgovarjal neki „bistroumni“ prijatelj lova, ko je kmetski zajec objedel drevesa, da je to še koristno, ker tako bode kmet prisiljen, si nasaditi druga drevesa „boljših vrst“. Da pa te kmetske staneje in je negotovo, bodo li dobro vspevala, bodo li ona varna pred zajčjim zobom, vse to je pa ta „duhoviti“ modrijan pozabil dokazati.

(Konec sledi.)

Domači svetovalec.

1. Ali bi ne bilo bolje „gmajno“ razdeliti? *Gosp. na Bl.*

Vi pišete: Pri nas je veliko „gmajne“ po dolini, kjer bi se dalo s časom iz nje napraviti lepo polje; in po hribih, kjer je skoraj vse že peščeno in vedno slabša paša, ker burja in nalivi delajo kras. — Gmajna se kosi za nasteljo, kar je še slabše in še bolj pustoši zemljo. Ali bi ne bilo bolje gmajno razdeliti, in zakaj se pri nas to tako dolgo ne zgodi, med tem, ko imajo drugod vse to že poravnano. Ali ne bi bilo dobro prisiliti potom c. kr. okr. glavarstva lastnike gmajn, zasaditi vsaj nekaj pustejših krajev v gmajni?

Odgovarjamo: Načelno ne moremo biti za to, da se vsa skupna posest razdeli med posameznike, ker je to napačno iz socialnega stališča, katero je le tedaj v redu, ako je poleg zasebne posesti zadosti skupnega imetja. To porabite za Vaš slučaj in bote ga prav rešili.

Da se „gmajna“ kosi za steljo, to spričuje, da je dotična zemlja popolno opešala, zato bi bilo treba ta svet zboljšati.

Tretjina do skupne paše opravičenih sme zahtevati boljše gospodarstvo oziroma razdeljenje. Sicer pa svetujemo, če ostane „gmajna“ v skupnem užitku, da se oddaljeni svet pogozdi.

Razne novice.

(Ravnateljstvo »Vzajemno podpornega društva v Ljubljani«) opozarja p. n. čl. člane na drugi občni zbor, kateri bude dne 21. febr. 1894 zvečer ob 7. uri v dvorani katol. društva rok. pomočnikov. Ker je na dnevnem redu sprememba pravil, morate biti na občnem zboru zastopani dve tretjini vseh članov ali osebno ali pa po pooblastilih. — Zato ravnateljstvo vabi zlasti vse p. n. člane v Ljubljani — da se osebno udeležijo zborovanja. Oni p. n. člani z dežele pa, kateri ne morejo priti k zboru naj takoj pošljejo svoja pooblastila ravnateljstvu.

Dnevi in kraji glavnega nabóra vojni dolžnosti podvrženih na Kranjskem za l. 1894.) Meseca marcija in aprila vrši se glavni nabór za leto 1894 po vsem Kranjskem, in sicer za dopolnitveno okrajno poveljstvo štev. 17: Dne 1., 2. in 3. marcija v Radovljici; dne 5., 6. in 7. marcija v Kranju za sodna okraja Kranj in Tržič; dne 8., 9. in 10. marcija vrši se nabór v Škofji Loki; dne 12., 13., 14. in 15. marcija v Ljubljani za sodni okraj ljubljanske okolice; dne 16. in 17. marcija na Vrhniki; dne 20. in 21. na Prevojah za sodni okraj Brdo; dne 22., 23., 24. — 25. in 26. marcija so Velikonočni prazniki, dne 27., 28. 29. marcija je nabór v Kamniku; dne 30. marcija v Ljubljani za stolno mesto Ljubljano; dne 3. in 4. aprila v Višnji Gori za sodni okraj Zatičino; dne 5., 6. in 7. aprila v Litiji; dne 9., 10., 11., 12., 13. in 14. aprila je nabór na Krškem; dne 16., 17., 18., 19. in 20. aprila v Rudolfovem; dne 21. aprila v Metliki; dne 23. aprila v Črnomlju; dne 25. in 26. aprila v Kočevju; dne 27. in 28. aprila v Ribnici; dne 30. aprila v Velikih Laščah in dne 1. maja dospel naborna komisija zopet v Ljubljano. — Naborna komisija dopolnitvenega okrajnega poveljstva št. 97 izvršuje nabór dne 2. in 3. aprila v Vipavi; dne 5., 6. in 7. aprila v Postojini, za sodne okraje Postojina in Senožeče; dne 9. in 10. aprila v Ilirski Bistrici; dne 12. in 13. aprila v Ložu; dne 15., 16. in 17. aprila v Logatcu za sodna okraja Logatec in Cérknica; dne 19. in 20. aprila vrši se nabór v Idriji in 21. aprila dospel komisija zopet v Trst.

(Cvetje s vertov sv. Frančiška) Vreja P. Stanislav Škrabec. 12 zvezkov stane 70 kr. Tega, izvrstno vrejevanega lista, ki ga v duhu serafiškega očeta sv. Frančiška spisujejo v dušni blagor Slovincem vrli njegovi sinovi, sta izšla letos že dva zvezka. Vsi spisi so jako primerno izbrani in jako temeljito, a vendar poljudno sestavljeni. Razlaga se sv. rožni venec, spisuje se življenje sv. Leonarda Portomavriškega. Posebno nam pa ugaja »vsak danji kruh« sv. Frančiška Saleškega in sv. Tomaža Akvinskega »razlaga očenaš« Mislij za premišljevanje dobi v teh, svete duhovitosti polnih spisih vsak človek i najpripottejši, i najizobraženejši. Krasen jezik, kateremu se pozna skrb, prvega našega jezikoslovca in platnice s svojim učenim

glasovnim raziskovanjem slovenskega jezika le še tem bolj priporočajo ta lepi list. Da je zunanje življenje naše tako zmedeno ni čuda, ker ni skoraj nič — n o t r a n j e g a življenja. Duševna potreba je za vsacega človeka, da si včasih zbere duha v sveti knjigi. In zato vsem kar najtopleje priporočamo »Cvetje« v naročevanje želeč naj bi 13. tečaj njegov prav tako raširjal svoj blagodejni upliv mej Slovenci, kakor predniki njegovi in da bi mu prirastlo mnogo novih naročnikov.

(Veselica rokodelskih pomočnikov v Šentvidu nad Ljubljano) vrišla se je prav zanimivo na Svečnico. Pevci so zapeli nekaj lepih pesmij, in sicer prav točno; igralci dasi začetniki, so dobro zvršili svojo nalogo. Večerni govor je prevzel deželni poslanec g. Ign. Žitnik, ki je predpustnemu času primerno šaljivo pripovedoval marsikaj za pouk in kratek čas. — Izražala se je želja, naj bi društvo večkrat napravilo tako lepe in primerne društvene večere.

(Z Vrhnike): »Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki« priredilo je 2. t. m. svoj letni občni zbor, vse se je vršilo v navadnem redu in društveni predsednik, prečast. gosp. dekan Fran Kummer, govoril je vrlim društvenikom prav prisrčne in časovnim razmeram primerne besede. Nato sledila je predpustna veselica. V vsoporedu je bilo petje, deklamacija »Brat Pavel«, zložil A. H., in šaloigra »Pravda«, zložil Ant. Kržič. Po zaslugi marljivih gg. društvenih učiteljev, vodje Levstika in Stojca, se je ves vsopred kaj dobro obnesel. Vsi smo bili zadovoljni in prepričani, da vrli pomočniki, ki imajo poleg pridnih rôk tako bister razum in za lepo uneto srce, pač zaslužijo vsestranske podpore, da se morejo na katoliški podlagi duševno izobraževati. Bog obudi vrlemu društvu še mnogo krepkega naraščaja in pa še več podpornikov med domačini!

(Živinska sol.) Poroča se nam iz kostanjeviške občine: Pri nas je klical občinski sluga, da je živinska sol po 8 kr. kilo. Čudno je to! Brali smo, da se živinska sol ne podraži s prevažanjem. Kdo bo potemtakem imel dobiček? Meterski cent je tu po 8, ne pa po 5 glđ. — Gotovo se obsoja sama po sebi dobičkaželjnost pri takih slučajih!

(Iz Črnega Vrha.) Tudi pri nas v Črnem Vrhu napredujemo prav vrlo. Pred kratkim časom smo ustanovili kmetijsko podružnico, ki ima lepo število udov; bodo pač še mnogi pristopili, ko uvidijo koristno delovanje podružnice. — Poleg tega snuje se pa gasilno društvo, koje je izvestno velikega pomena za našo faro. Prvi občni zbor je bil sklican v nedeljo, dne 28. januarja, in se je vršil v prostorih hiše »pri Hladniku«. Zborovanje je bilo jako živahno. Možje in fantje so bili vsi navdušeni za dobro stvar tako, da je udov kmalu narastlo nad 40. Volili so takoj odbor, pravila pa so odposlali visoki deželni vladi v potrdilo. — Tudi v duševnem oziru se nam kaže napredek. Število Mohorjanov narašča vsekako. Naj bi bila sleherna hiša ud te preko-

ristne družbe! «Domoljub» in «Kmetovalec» zahajata v novem letu v obilnejši meri med nas, ter kot dobra hišna prijatelja poučujeta in probujata naše ljudstvo. Beró pa tudi «Dom in Svet», «Slovenca», «Mir» itd. — Duša vsemu temu gibanju pa je naš neutrudljivi vikar, prečast. gosp. Janez Hladnik, ki skrbi z vso gorečnostjo za dušni in telesni blagor svojih faranov. Bog ga nam ohrani še mnogo let ter mu njegov trud obilno povrni!

(Jezus na križu.) Izšla je v novi izdaji prelepa molitvena knjiga, ki se dohiva v katoliški bukvarni.

(Ogenj.) Iz Trnovega pri Il. Bistrici. Soboto v noč pripravil nas je rudeč petelin v velik strah. Krog 10. ure, ko so že ljudje pospali, dvigne plat zvona vse vasi okoli po koncu. Sosedna vas Topolec žari v se v ognju in velikansk zubelj vali se proti nočnemu nebu, čarobno osvetljuječ okolico. Trnovci, Bistričani in okoličani so od vseh strani hiteli na kraj nesreče. V silnem plamenu gorela je visoka lopa ali šupa s pičo in slamo založena in čez kratko vnela se je tudi že sosedna lopa in bližnji hlev. — Le vsestranski pomoči se je zahvaliti, da so se obvarovale hiše in sploh rešila vas. — Dobrosrčni okoličani zaslužijo zatorej vso pohvalo. Zlasti pa Bistričanom čast, ki so v kratkem na mestu bili z brizgalnico in naredili konec požaru. Krivdo te nesreče in nočnega strahu zvrčajo na otroke, ki so v noči palili cigarete in tobak.

(Iz Čemšenika.) Pri nas, če tudi smo v hribih, ljudje prav pridno berejo. Domače so skoraj v vsaki hiši knjige družbe sv. Mohora; tudi časnike, vzlasti «Domoljuba» radi prebiramo. Zasluge za to ima v obilni meri naš gospod župnik, ki vsestransko deluje za našo duševno in gmotno korist, vzlasti je vnet za lepoto farne cerkve in podružnic. Lepo je prebivati tam, kjer duhovnik in ljudje živé v lepi edinosti. — Vreme imamo zelo prijetno.

(Tržna cena v Mariboru.) Pšenica do 5 gld. 85 kr., rž do 4 gld. 40 kr., ječmen do 4 gld. 40 kr., oves do 3 gld. 50 kr., koruza do 4 gld. 60 kr., proso do 4 gld. 50 kr., ajda do 5 gld. 40 kr., vse po hektolitru. Meso goveje, kilogr. od 38 do 60 kr., telečje od 50 do 60 kr., svinjsko od 46 do 80 kr. Surovo maslo, kilogram, od 1 gld. 10 do 1 gld. 50 kr., maslo od 1 gld. do 1 gld. 10 kr., mast 64 do 66 kr., špeh, svež 52 kr. in povejen od 70 do 75 kr. —

(Predpustna.) Nedavno je v nekem dunajskem časopisu 36letni samec iskal neveste. Časnikarski skratelj, kateremu pravimo tiskovna pomota, pa ga je spremenil v 86letnega starca. Mož je bil seveda vsled tega brezupen, ker je menil, da je ni neveste, katera bi 86letnemu starcu podala roko. Toda kako veliko je bilo presečenje njegovo, ko se je vendar le čez nekaj dni podal v ekspedicijo, kjer so mu našli 154 pisem, v katerih mu tudi 17letne deklice naznanjajo, da so pripravljene ž njim stopiti v zakonski jarem.

Priloga številka „DOMOLJUBA“ izide dan
1. marca 1894 zvečer.

Tržne cene v Ljubljani

dné 24. januvarija.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica m. st.	7	50	Špeh povejen, kgr.	—	64
Rž,	6	—	Surovo maslo,	—	90
Ječmen,	6	—	Jajce, jedno	—	3
Oves,	6	70	Mleko, liter	—	10
Ajda,	8	—	Go. oje meso, kgr.	—	64
Proso,	5	80	Telečje	—	16
Koruza,	5	40	Svinjsko	—	56
Krompir,	2	20	Koštranovo	—	38
Leča, hktl.	13	—	Pisane	—	50
Grah,	13	—	Golob	—	17
Pšič,	8	—	Seno, 100 kgr.	3	17
Maalo, kgr.	—	90	Slama,	—	2
Mast,	68	—	Drva trda, 4 kub. mtr.	7	30
Špeh svež,	56	—	„ mehka,	5	20

Izborna svojo zalogo raznovrstnih vóz

kritih in nekritih

lično in trpežno izdelanih priporoča prečast. duhovnik in sl. občinstvu trdka

Fr. Šiške dediči
Marije Terezije cesta št. 6 v Ljubljani.

Naročila izvršujejo se točno po
niski ceni. 81 6-3

Semena
zanesljivo kaljiva
po najnižjih cenah

dobé se pri

Mih. Lavriča naslednikih
v Ljubljani. 98 (3-1)

Zaloga in zavod za izvršitev civilnih in duhovniških oblek za prečastito duhovščino

„pri rudečem križu“.

Viljema Skarda

IV., Wälgasse 1, Dunaj, IV., Favoritenstrasse 28

prilaga za zimo 1893/94:

Gorko zimsko obleko za duhovnike

kot: Havelock, zimске sukne, ovratnike k plaščem, duhovniške sukne, telovnike z rokavi, zimске hladce itd., dalje vsakovrstne košuhe za potovanje in mestno uporabo, zimске čepice, zimске rokavice itd. itd.

100 24-5

Liturgično opravo

natačne po cerkvenih predpisih izvršeno:

birete, kolarje, naprsnice, vsakovrstne duhovniške čepice. — Paramente preskrbuje po najnižji ceni.

Izvršuje se točno, iz najboljšega trpežnega blaga, natančno izdelano; neugajajoče vzame se nazaj.

Plačuje se tudi na obroke. — Blago po meri je na razpolago. — Ceniki in vzorec na zahtevo brezplačno.

Naznanilo otvorjenja filijale trgovine z moko in priporočilo.

P. n.

Usejam si javljati cenjenim svojim dosedanjim naročiteljem, zlasti prečast. duhovščini in stanovnikom vrhniškim in iz okolice, da sem otvoril

v četrtek dne 11. januarija t. l.

trgovino z moko
na Vrhniki, v Golobovi hiši.

Priporočam se ob tej priliki vsem v obila naročila, zagotavljam najboljše pogoje z dobrim blagom, pošteno vago in nizko ceno.

Večja naročila vprejemam in izvršujem kot doslej i nadalje v Ljubljani, Križevniški trg šte. 1.

3

Velepoštovanjem

Ivan Fajdiga.

Izdajatelj: Dr. Ivan Janežič.

Odgovorni urednik: A. Kalam.

Tiska „Katoliška Tiskarna.“

Podfosfornasto-kisl

apneno-železni sirup

prilaga lekarničar Julij Herbabny na Dunaji.

Ta že 22 let z največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najbolje priporočani prvi sirup rastaplja sluz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pót, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si privajajoči obliki, je jako koristno za naraščanje krvi, rastopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo naraščanje kosti. Cena steklenice Herbabnyjevega apneno-železnega sirupa je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. (Polovičnih steklenic ni.)

Svarilo! Svarimo pred po-

naredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imi, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 22 let obstoječega podfosfornasto kisllega apneno-železnega sirupa. Zahteva na te sorej vselej izredno Herbabnyjev apneno-železni sirup. Paži naj se tudi na to, da je kraven stojiča oblastveno protokollirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z drugimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe! 599 20-10 97 6 20

Osrednja razpošiljalnica za provinco: na Dunaju, lekarna „zur Barmherzigkeit“ JULIJA HERBABNY-ja, Neubau Kaiserstrasse 78. Prodajajo ga gospodje lekarničarji: v Ljubljani J. Svoboda, Gab. Piccoli, Ubald pi. Trnkoczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupferschmid, Baumbachovi d-čiči; na Reki: J. Gmeiner, G. Prodram, A. Schindler, Ant. Mizsam, lekarničar. F. Prodram, M. Mizsam, drog.; v Brezjah: A. Ruppert; na Sovodjem (Gmünd): E. Müller; v Celovcu: P. Hauser, P. Birnbacher, J. Kometter, A. Egger; v Novem mestu: A. pl. Sladovica; v St. Vidu: A. Reichel; na Trzinu: A. Siegl; v Trstu: E. Zanetti, A. Suttina, R. Biasoletto, J. Seravalle, E. v. Leutenburg, P. Prendini; M. Ravasini; v Beljaku: F. Scholz, dr. K. Kumpf; v Ormožju: J. Blahak; v Velikovem: J. Jobst; v Wolfsebergu: J. Huth.

Otvorjenje nove prodajalnice.

P. n.

Na Marije Terezije cesti šte. 1 v Ančnikovi hiši zraven Figovca otvorila se je

nova prodajalnica

pod trdko

Stupica & Mal

Podpisana bova prodajala vsakovrstno

špecerijsko blago

moko iz Ančnikovega skladišča, pristno in svežo ogrsko mast, pred vsem pa

vsakovrstno železuino

najboljše kakovosti in za ceno, s katero hočeva kljubovati vsaki konkurenci. — S počeno, prijazno in točno postrežbo želiva pridobiti si zadovoljnost kupovalcev svojih, in vabiva k mnogobrojnemu obisku novourejene svoje prodajalnice.

Odličnim spoštovanjem

Stupica & Mal.

V Ljubljani, dne 27. januarija 1894.

2